

## Referat despre Arta evului mediu: Arta gotica

Pentru a putea intelege mai bine intreaga cultura gotica va trebui sa pornim de la inceputurile intregii arte si sa incepem chiar cu nasterea ei; sa coborim la artele antichitatii ca mai apoi sa ajungem in evul mediu, secolele XV-XVII si arta secolului XIX.

Dupa invaziile normande, ungare si serazine din secolul VIII, arta cunoaste o revigorare evidenta, care se exprima in Arta Romantica, incepind din secolul XII, si apoi in inovatiile Gotice. Hranit de spiritulaitatea crestina, atat stilul Romantic cat si cel Gotic sint reflectate credintei unei civilizatii dedicate in intregime glorificarii lui Dumnezeu.

Adjectivul "gotic" este inventat de umanistii renasterii italiene, desemnand cultura care s-a dezvoltat in occident intre secolele XII si XVI. Acest calificativ se aplica mai intii arhitecturii, apoi, in ansamblu, artelor si, in sfirsit, intregii culturi a acestei perioade. Arta Gotica a fost mult timp privita cu desconsideratie si nu se ezita in a-i distruge operele; a fost reabilitata abia in secolul XIX de catre reprezentantii Romantismului.

Arta Gotica apare la mijlocul secolului XII, o data cu construirea corului bazilicii Saint-Denis, la initiativa Abatelui Suger. Foarte rapid, se extinde in toata arhitectura franceza si, de aici, in intreaga Europa. Perioada de extindere a artei gotice acopera un spatiu geografic foarte important. La Nord, patrunde in Scandinavia; la Est, atinge Polonia, iar la Sud, cucereste o parte din Orientul Latin, pina in Cipru si insula Rhodos. Astfel, Cultura Gotica apare ca un liant al acestei Europe divizate din punct de vedere politic.

Italia, inasa, face exceptie de la aceasta regula; ea remine pentru mult timp inchisa artei gotice, careia ii da o interpretare cu totul originala, neretinand din ea decat aspectul decorativ. In plus, la mijlocul secolului XIV, in Toscana se dezvolta o arta noua- Renasterea-, care va pune capat treptat Goticului, catre mijlocul secolului XVI.

Pentru gotici, elanul gotic ramine acesta: "Dumnezeu este lumina. Arta gotica este profund legata de aparitia oraselor, spre deosebire de Arta Romanica, ce ramine o arta mai mult rurala.

Municipalitatile construiesc edificii religioase in mijlocul oraselor; catedralele, din ce in ce mai inalte, reflecta orgoliul fiecarui oras.

Manastirea Saint-Denis, reconstruita la initiativa abatelui Suger, propune o arhitectura complet noua; pentru prima data, cu adevarat, Arhitectura Gotica isi face simtita prezenta in Pronaos (sfintit in 1140), si, mai ales, in jurul corului, in Deambulatoriul Dublu (sfintit in 1144), unde bolta in cruce pe ogive este sistematic legata de folosirea arcului frant. Din acest moment aceasta tehnica va fi pe deplin stapanita. Boltile se sprijina pe coloanele fine, dand edificiului un aspect de o inedita suplete si gratie. Zidurile, al caror rol de sustinere este diminuat, sint strapunse de goluri ornate cu vitralii care permit o iluminare abundenta. Arhitectii gotici isi bazeaza lucrarile pe trei principii esentiale: marirea deschiderilor; cresterea inaltimii edificiului si cautarea unui spatiu omogen.

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

În Arhitectura, Saint-Denis servește ca model pentru o întreaga categorie de construcții aparținând Goticului Timpuriu. Aceste catedrale marchează trecerea de la Arta Romanică; ele se caracterizează printr-o elevație cu patru etaje: arcade mari, tribune, triforiu și ferestre înalte. Tribuna este o ramă a artei romanice, folosită ca element de susținere a boltilor pe stilpi. În plus, pentru a suporta greutatea boltilor, din ce în ce mai largi, se adaugă, la fiecare travee, un al treilea arc de ogive. El joacă rolul unui fals dublu și permite adăugarea unor stilpi intermediari. Boltile devin, asadar, sexpartite. Catedralele din Laon, Soissons sau Noyon sunt construite după aceste principii. În vreme ce numeroase edificii romanice sunt încă construite pretutindeni în Franța, unele regiuni adoptă elemente ale goticului "plantagenet" (folosit, de exemplu, la Angers), adăugând structuri romane, bolti de ogive foarte curbate (numite bolti angevine). Ordinul Cistercian adoptă, la rândul lui, fără rezerve, goticul, căruia îi apreciază puritatea și simplitatea.

Anglia este prima țară din Europa care reia inovațiile franceze, datorită arhitectului Guillaume de Sens, constructorul catedralei din Canterbury, către 1174. Acest stil, care alătură modelelor franceze tradiția decorativă engleză, este numit Early English.

Arcul butant apare în jurul anului 1180 la Notre-Dame din Paris; el produce o adevărată revoluție în arhitectura, proiectând spre exterior împingerile boltii, el atrage după sine dispariția tribunei (elevația este, deci, cu trei etaje), și reducerea definitivă a greutății masei murale. Boltile sunt simplificat, cvadripartite, înscriindu-se în travee de tip Barlong (vuta pe încrucișarea ogivelor, al cărui plan formează un dreptunghiular prelungit, în sens perpendicular pe direcția navei), această descoperire permite arhitecților să mărească elevația și să simplifice formele și planul edificiilor.

Entuziasmul pentru construcții este mare; două mari catedrale trec drept model: Chartres, "laboratorul" arhitecturii gotice clasice; și de o mai mică importanță, Bourges. Aceste două modele sunt larg adoptate în Franța, și variantele locale se estompează.

Secolul XIII este, de asemenea, și cel al expansiunii artei gotice pretutindeni în Europa. În Anglia, construcțiile reprezintă sub forma unor mari ansambluri, legând catedrala cu Claustrul (curte de formă patrată situată într-o mănăstire. Este înconjurată de o galerie cu arcade permițând circulația între diferite clădiri ale comunității religioase), și cu sala capitulară (într-o mănăstire catolică, încăperea unde se adună consiliul; adunarea călugărilor). În interior, orizontalele sunt mai încărcate în raport cu verticalele și elementele decorative abundă (ca la catedralele din Lincoln sau din Wells).

Edificiile spaniole sunt mai apropiate de modelul francez și adoptă într-un mod mai special planul foarte omogen din Bourges, ca, de exemplu, la Catedrala din Burgos.

Italia și Sfântul Imperiu Rănesc sunt foarte reținute față de inovațiile gotice; în interiorul edificiilor, sculptura devine mai discretă, cu scopul de a nu întrerupe continuitatea sprijinului coloanelor de stilpi. În exterior, tipul nou de Statui-Coloane apare în Spalato, de o parte și de alta a Portalului, ca la Chartres. Aceste statui hieratice și prelungi sunt adosate coloanelor și se înscriu în forma acestora.

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

Rapid, sculptura isi incepe cucerirea autonomiei in raport cu arhitectura. Sculptorii se angajeaza in cercetari de tip realist si naturalist, atat la nivelul stilului, cat si la cel al Iconografiei.

Arta Vitraliului cunoaste un mare avint (o data cu marirea suprafetei ferestrelor inalte, rozalelor, etc), in detrimentul frescei, capatind un rol didactic. Miniatura se detaseaza treptat de stilul romanic; ea se inspira din Arta Vitraliului, imitandu-i atat siluetele delicate cat si efectele grafice.

Incepind din a doua jumatate a secolului XIII, unitatea artistica a Europei este zdruncinata: artele nu mai sint subordonate arhitecturii si scolile regionale se dezvoltă considerabil. Prabusirea boltilor catedralei din Beauvais in 1284 pune capat tentativelor mereu mai indraznete pentru cresterea elevatiei edificiilor. Acest eveniment marcheaza limita cautarilor Goticului Clasic. Deja, din 1250, se dezvoltă la Paris un curent arhitectural mai putin grandios, asa-numit Reionant. Caracterul "structural" al arhitecturii gotice este dezvoltat cu o indrazneala excesiva. Boltile si stilpii sint subtiati la maximum, in timp ce vitraliul capata o tot mai mare importanta. Arhitectului Pierre de Montreuil i se datoreaza cele mai frumoase realizari ale acestui stil, indeosebi la Sainte-Chapelle (sfintita in 1248).

Anglia cunoaste una din fazele cele mai fecunde ale arhitecturii sale cu Decorated Style; acest stil, care domina din a doua jumatate a secolului XIII pina la mijlocul secolului XIV, se caracterizeaza printr-o foarte mare diversitate de forme, dar si printr-o tendinta foarte puternic marcata de ornamentatie, ca in Catedrala din Wells. Elemente decorative: Lierne (nervura suplimentara, care leaga cheia de bolta de una dintre cheile secundare ale unui tierseron), tierseroane (nervura suplimentara intr-o bolta in ogiva care nu se uneste cu cheia boltii centrale), chei pendante (piatra asezata in punctul de intilnire al nervurilor unei bolti si ale carei sculpturi se prelungesc sub forma unei stalactite), exuberante evantaie Fan Walts (cum sint cele din Catedrala din Gloucester), au invadat boltile. In a doua jumatate a secolului XIV, se dezvoltă Perpendicular Style, ca reactie la decorarea luxurianta a Decorated Style. Acest stil acorda intietate liniilor orizontale si verticale precum si transparentei compozitiei; el se prelungeste de-a lungul intregului secol XV.

In Sfintul Imperiu, situatia este mult diferita, pentru ca goticul francez apare abia in a doua jumatate a secolului XIII. Cei doi poli de implantare a arhitecturii gotice sint Strasbourg si, mai ales, Koln. Adoptarea modelelor franceze se face cu un cert decalaj cronologic; el este de scurta durata pentru ca, incepind din anii 1350, apare tipul specific german de Biserica-Hala (biserica in care cele trei nave, centrala-colaterala, au aceeasi inaltime, ceea ce da nastere unei structuri generale cu un caracter profund unitar), el va domina de acum inainte, cu un plan care incearca sa organizeze spatiul omogen. Stilpii nu mai au spatiul interior; liniile nu mai accentueaza verticalitatea, dar permit o libertate a privirii de-a lungul spatiului. Praga, noua capitala construita pentru imparat, incepind de la mijlocul secolului XIV, devine un focar artistic important, ea apare ca unul dintre centrele acestui stil, in special o data cu construirea catedralei Svaty Vit, sub conducerea arhitectului si sculptorului Peter Parler.

In a doua jumatate a secolului XIII, sculptura reapare in interiorul edificiilor; in timpul domniei lui

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

Ludovic cel Sfint, se dezvoltă la Paris un stil gracios numit Stilul Parizian. În siluetele elegante unduitoare, pe fețele fine, cu ochi migdalati, cu pometai proeminenți, nas mic și suris dulce, apare un oarecare Manierism. Acest stil se regăsește la minunatul inger surizând din Catedrala din Reims. El se prelungește pe durata întregului secol XIII, în statura monumentală precum și în artele decorative. Statuile de devotivitate se multiplică, și Fecioara cu pruncul devine o temă favorită. Paralel cu acest stil elegant, în plastica funerară se dezvoltă un curent realist care cunoaște un mare avânt, începând de la sfârșitul secolului XIII. Căutările în această direcție duc la apariția portretului, la mijlocul secolului. Sub domnia lui Carol al V-lea (1364-1380), al cărui mecenat este foarte important; sculptori precum Andre Beauneveu (autorul statuii Gisant, statuie reprezentând personajul defunct, pe lespede de mormântului, a regelui Carol al V-lea), ating o putere de expresie neegalată până atunci.

În Sfântul Imperiu se dezvoltă un curent cu o expresivitate exacerbată. Iconografia se modifică pentru a susține teme care exprimă durerea (pietate de exemplu o reprezintă, în Artă Occidentală; pe fecioara Maria tinându-și fiul, pe Christos, mort pe genunchi, sau Cina cea de Taină; reprezentând ultima masă luată de Christos împreună cu apostolii săi, cu prilejul căreia a introdus Euharistia). Chipurile sunt tratate cu realism și puternic individualizate. Printre cele mai mari succese ale acestui tip de sculptură se numără Ciclul de Gisanti executat de Peter Parler în interiorul și în exteriorul catedralei Svaty Vit din Praga.

În Anglia, ornamentația exuberantă a interioarelor nu lasă decât puțin loc sculpturii. Structura rămâne, deci, foarte prezentă pe fațade (exemplu: Exeter). Figurile sunt deosebit de prelungi și tratate într-o manieră grafică; sculptura funerară repurtează un succes de seamă, ea preconizează utilizarea unor materiale originale ca bronzul sau arama, din care este făcut minunatul gisant al Printului Negru din catedrala din Canterbury.

În schimb, statura spaniolă aderă fără rezerve la stilul francez; numai câteva compoziții, cum este cea a catedralei din Leon, dovedesc originalitatea.

Parisul rămâne focarul principal al artei gotice, de unde strălucirea sa se propagă în întreaga Europă. Sub influența statuarei și datorită anumitor inovații tehnice, artele minore dezvoltă stilul gracios, care se accentuează sub domnia lui Filip cel Frumos (1285-1314). În al doilea patrat al secolului XIV, apare stilul "de curte", care amplifică excesiv eleganța și manierismul stilului parizian, pentru a ajunge la siluetele sinuoase cu modelele calde și cu pliuri catifelate. În secolul XIV, Artă Vitraliului tinde să devină o imitație a picturii, în special prin utilizarea sării "galben de argint", (sare de argint care, după ardere, colorează sticla albă în galben; foarte mult întrebuințată în tehnica vitralului).

Italia ocupă un loc aparte în arta europeană a secolului XIV. În momentul în care se impune arta gotică, Toscana devine locul unor încercări complet noi, care anunță Renasterea. În Italia, adoptarea goticului francez se oprește la decorativitate, deoarece structura edificiilor italiene rămâne fundamental romană. Astfel, în edificii precum catedrala din Siena sau cea din Orvieto, se observă o creștere a elevației, iar la exterior apar pinaculul (element de formă piramidală, plasat în

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

partea superioara a unui contrafort sau a arcelor butante ale culeelor. Acest element de constructie intareste inertia ansamblului), si croseta gotica (ornament in piatra, sculptat sub forma de crosa vegetala, plasat uneori pe muchiile unui element arhitectural), precum si rozase mari in centru si turnulete-clopotnita (ornament la baza flesei sau la unghiurile cladirii, va lua forma din ce in ce mai svelte, avind muchiile acoperite cu crosete), de fiecare parte. In interior, insa, chiar daca se foloseste uneori bolta pe ogive incrucisate, posibilitatile ei arhitectonice ramin neutilizate. Cat priveste arcul butant, acesta nu apare niciodata in arhitectura italiana, care foloseste contraforturi puternice sau tiranti de fier pentru a propti impingerile zidurilor. In plus, sint continuate caracteristicile tipic italiene, ca decorarea cu marmura policroma sau separarea constanta a clopotnitei de restul edificiului.

Pictura detine un loc foarte important in arta italiana. Arta Frescelor ramine esentiala in decoratia interioara a edificiilor religioase, deoarece zidurile nu pot fi strapunse de deschideri foarte mari care sa fie acoperite cu vitralii. In plus, traditia bizantina, foarte prezenta in secolul XIII, face sa devina curenta practica picturii pe panouri de lemn. La sfirsitul secolului XIII, pictori precum Cimabue la Florenta, sau Duccio la Siena, introduc primele accente naturaliste in rigoarea si frontalitatea picturii bizantine. Dar cel care revolutioneaza pictura este Giotto. Cercetarile lui merg in directia profunzimii spatiului, a redarii volumelor, a interpretarii caracterelor personajelor, a compozitiei si a simplificarii formelor. Arta lui inaugureaza Pre-Renasterea. Scoala florentina se inscrie pe linia preceptelor lui Giotto. In privinta scolii din Siena, si ea are o foarte mare importanta, dominata fiind de personalitatea pictorului Simone Martini. Stilul acestuia este marcat de spiritul elegant al goticului, reprezentind corpuri fine si serpuitoare, cu o atentie deosebita acordata blindetii culorilor. Simone Martini isi incheie viata la curtea papei din Avignon, devenita un mare centru artistic; el este initiatorul primei scolii din Avignon care, dominata de pictorii italieni, reproduce gratia scolii din Siena.

Secolul XV este secolul mecenatului curtilor princiare, care devin centre artistice internationale; arta europeana regaseste astfel o oarecare unitate, ea este marcata de dorinta etalarii luxului si a formelor extravagante.

Arhitectura este dominata de Goticul Flamboiant. Noutatea nu rezida in structura edificiilor, ci in exuberanta decoratiei: aceasta se intilneste pretutindeni in Europa. Planurile sint foarte variate, punind un accent deosebit de interioarele ample. Cladirile se transforma in adevarate pagini sculptate; exterioarele sint acoperite cu gabluri (fronton triunghiular ascutit plasat deasupra usilor, a ferestrelor sau a portalurilor gotice), ajurate si muluri, cu inflexiuni curbe, agitate, asemenea unor flacari (de unde si denumirea de Arhitectura Flamboaianta). In interior, boltile se acopera cu o retea de liorne si tierseroane, iar liniile orizontale sint puternic accentuate. Santierele acestor edificii dureaza adesea foarte mult timp si au caracter international, cum s-a intimplat cu catedrala din Milano. Constructia acesteia se intinde, de fapt, de la sfirsitul secolului XIV pina in secolul XVI, iar proiectul este condus succesiv de arhitecti italieni, francezi, germani, apoi din nou francezi etc. acest stil se regaseste in arhitectura civila care isi pierde aspectul fortificat, cum este palatul Jacques Coeur din Bourges.

Sculptura cunoaste in intrega europa o mare dezvoltare; incepind din 1380, sculptorul Claus Sluter, activ in Burgundia, aduce o mare schimbare in compozitia statuara. Intr-adevar, sculptura sa

## Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari  
<http://referatenoi.ro>

---

emana o mare forta, conferita de drapaje ample si domoale, care se joaca cu lumina. Profunzimea psihologica a chipurilor este frapanta; aceasta maniera, care cunoaste o mare raspindire europeana, pune capat suavitatii sculpturii franceze. Lucrarile lui majore sint; Portarul manastirii Champmol (1385-1389), si Fintina lui Moise (1395-1405). Totusi, la mijlocul secolului XV, centrul Frantei revine la un stil mai blind si mai senin, denumit "destinderea artei franceze".

In jurul anului 1400, se dezvoltă pictura de Sevalet (suport din lemn pe care se aseaza tabloul pentru a fi pictat; pictura de sevalet se refera la tablourile de sine statatoare cu dimensiuni relativ restrinse, realizate pe un sevalet). In toata Europa apare un stil elegant, numit "al goticului international", si care propune un ideal fastuos, cavaleresc, favorizind culorile vii, poleirea de aur si personajele cu siluete delicate.

Spre 1420, pictorul flamand Jan Van Eyek revolutioneaza acest stil; el dezvoltă o perspectiva rationala si rezolvă problema utilizării luminii in redarea modeleurilor (impresie de relief, obtinuta prin variatia culorilor si prin opozitia dintre zonele de lumina si cele de umbra). Intr-adevar, modelul e obtinut prin jocul transparentelor straturilor succesive de culoare, aplicate pe un fond de culoare alba, care reflecta la maximum lumina. Forta picturii sale consta si in atentia speciala pe care o acorda notarea detaliilor. Aceasta scoala a primitivilor flamanzi influenteaza toata Europa; Sfintul Imperiu, cu pictori precum Grunewald, se detaseaza de influenta franceza si adera fara conditii la noul stil. Pictorii renasterii italiene asimileaza si ei inovatii flamande.